

Valamit csak akarunk?!

....amit mi akarunk, azt nem engedik, amit engednek, azt meg mi nem akarjuk." Nagyjából és a lényegket tekintve ennyiben fogalmazták meg fiatal tervezőmérnökök az indoklást, amiért fölsozlatták a KISZ-szervezetüket. Az Egy KISZ-zúr című, pénteken éjszaka közzétett dokumentumfelvétel során persze bővebbet is megtudhattunk, lényegileg azt, hogy a 30 körüli, de inkább harmincon túli „fiatalok”, családapák és családanyák, szerettek volna beszeríteni vállalatuk fölvirágoztatásába. Úgy gondolkodtak: hátha nekik is jutnak eszükbe értelmes gondolatok, amelyeket érdemes meghallgatni a vállalati irányítóknak, s talán-tán, ha úgy esszerű, e gondolatok szellemében is cselekedni. Egy darabig hallgatták is őket, képviselőjüket az üzem négyzetében, ám egy idő múlva kezdtek érezni: mint ha a falaknak beszélnének. Ráadásul érzékeltették velük, jobb lenne, ha a KISZ szervezeti életével törődne, szórakoztató és kevésbé szórakoztató, ám mindenképpen „közösségi” programokon törné a fejüket, ahelyett, hogy a vállalati gazdálkodás ügyeivel foglalkoznak. Illetéketlenül? Nem mondta ezt így senki, a műsorban csak az igazgató vette a bátorságot, hogy elma-

gyarazza a helyzetet. Már-mint azt a szigorú tény, hogy a vállalat egyszemélyi felelős vezetője lévén *mu-szaj személyes döntéseket hoznia*. Bár meghallgatja, akit kell, demokratikus fórumokon, ahol mindenfélt javasolhatnak személyes felelősségvállalásra nem kötelezett egyének.

Kinek van igaza? A vállalatnál készült fölvetel után a stúdióban fiatal kutatók, ifjúságkutatók beszélgettek a hallottakról. Szívem szerint tökéletesen egyetértek velük.

Annak ellenére, hogy egy KISZ-szervezet önfelosztása igencsak ritka dolog nálunk, azért iskolapéldá bemutatott eset. Mire? Az egyre érzékelhetőbb törekvés — tudományos szóval — a „*duális társadalom*” felé. És az egész műsor iskolapéldája annak, milyen *nagyfokú a bizonytalanságunk* ebben a témakörben. Nem másról van szó tudniillik, mint arról a lépten-nyomon tapasztalható, növekvő igényről, hogy az állampolgár alkotó módon szerethet *társadalmi hatóerejű tevékenységeket* végezni, meg-hozza a saját jószántából, *önként*, és önmaga által választott területen, formában, módon. Vagyis: egyre kevésbé szeret a fölülről, mester-ségesen, különféle fönt el-határozott politikai és egyéb szándékok alapján létreho-

zott szervezetekben szervezeti-mozgalmi életet élni. „*Május elsején közösen virslit enni és sörözni, miközben nincs aki vigyázzon otthon a gyerekekre*” — mondta valamelyik ex-KISZ-es. Az állampolgár ugyszólván kiegészített az érdemi beleszólásra, a hathatós cselekvési lehetőségekre, és elege van az üres formákból, a látszat-közösségekből, a látszat-cselekvésekből.

Legyen ez olyan KISZ-szervezet, amelyben mást és másként csinálunk, mint ami a megszokott — gondolták az ifjak, s az értelmes célt látva nekivágtak, majd bedobták a türlőkőzt. Mert hisz az igazgatónak éppúgy igaza van a maga szem-szövegéből, mint nekik! A mai vállalatiirányítói szerepkörben nem lehet mást tenni, mint ingerülten kérdezni: mondjátok meg végre, hogyan lehetnék én a mostaninál „*demokratikusabb*”, ha minden döntés következménye az én fejemre száll vis-sza? Sehogy. S hiába beszél a műszaki vezető a fiatalok „*saját érdekében*” visszacsinálendő KISZ-szervezetről, a párttitkár az frásba foglalt jogok és köteleességek paragrafusairól — itt senki sem tud adni életrevaló, értelmes alternatívát. Nem olyan a közeg, hogy az önkéntes, civil szerveződés lehetne alternatíva.

Sulyok Erzsébet

Kitüntetések

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa dr. Lapis Károlynak, az orvostudományok doktorának, az MTA rendes tagjának, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem 1. számú Kórbontani Intézete egyetemi tanárának eredményes munkássága elismerésül, 60. születésnapja alkalmából az Április Negyediké érdemrendet; dr. Jávör Tibornak, az orvostudományok doktorának, a Pécsi Orvostudományi Egyetem 1. számú belgyógyászati klinika igazgatójának, egyetemi tanárának eredményes munkássága elismerésül, 60. születésnapja alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetését adományozta.

A kitüntetések hétfőn dr. Medve László egészségügyi miniszter adta át.

Hagyományok őrzői

Mindszenten, a művelődési házban szombaton rendezték meg a népi játék, néptánc, népzene megyei fesztiválját általános iskolások részvételével. A jó színvonalú, egyenletes tudásról, teljesítményről számot adó seregszemle bizonyította: megyénkben kialakult hagyományai vannak a népi hagyományok őrzésének. A különböző, ilyen jellegű táborok, tanfolyamok biztos tudást adnak a tehetséges fiataloknak.

Szép sikerek születtek a megyei fesztiválon. A néptánc szolótánc kategóriájában arany oklevelet kapott a Csongrádi Imre—Patik Eszter (Üllés) páros, ezüstöt Torma Zsolt (Csongrád). A tánc csoportok közül arany okleveles lett a vásárhelyi úttörőház Kankalin együttese, az Üllési Általános Iskola csoportja, az apátfalvi néptánc csoport és a Szeged Táncgyűttes utánpótláscsoportja. Ezüst oklevelet kapott a vásárhelyi Ságvári Általános Iskola és a Szegvári Általános Iskola csoportja, bronz oklevelet pedig a makói Maros táncgyűttes utánpótláscsoportja. A zenekarok közül arany oklevelet nyert a zákányszéki, ezüstöt a sándorfalvi citerazenekar. A népi játék műfajban bronz oklevelet kapott a makói Szoboszlai Általános Iskola csoportja.

Az országos seregszemlén megyénket a vásárhelyi úttörőház Kankalin csoportja képviseli.

Domonkos László

Röhög az egész ország

Parafrázis, Karinthy előtt tisztelegve

Az ördög bújik az országba minden hónap első hétfőjén. Ekkor, estéli negyed 8 és fél 9 között a tévétől, tehát szabad prédának számító panelházak végeláthatatlan lépcsőház-sorában végiglépdelve, sajtós népi társasjáték található. Szapora, hol elhaló, hol fölérősödő derűözön uralja a légtereket. Kedves kacarászások, böffenő, basz-szus-jellegű fölrohintések, kísérteties, siri viharászások, dallamos hahotázások, fejhangú röhöncselések, kaján bruhahák, pajzán sik-kantások, öblös, kihívó gurgulázások, bátoratlan göcögések.

Nem volt ez másként leg-utóbb, április első hétfőjén sem. Mert a *Rádiókabaré* első tíz percében váratlanul kitört a zálogházadsi. En ugyan azt hittem, ez a téma, a zaci magyar valóságával együtt, már jóideje kiment a divatból, de lám, bizonyára az életszínvonal stagnálásának illusztrációjaként, ismét fellendülőben a jó öreg zaci hírneve, sőt, az utóbbi időben hallottam valakitől, hogy úgy huszadika táján zaciba csapta a magnóját, hogy fött krump-lin kívül legyen mit enni a családnak, de az illető gyanús, hóbörgő értelmiségi volt, úgyhogy inkább *Bodrogi Gyula* történetét hallgattam most, aki régi zálogházi élményeit elevenítette föl, talán hogy így is beleszokjunk a megváltozott körülményekbe.

Azután a következő dolgot találja ki valaki. Megy a tévében a kitűnő *Századunk*-sorozat, nosza, parodizáljuk. *Trunkó Barna Egy a száz adunk* közül című száma minden veszőly dacára azért sikerredhetett izlésesre, mert szellemesen valós „piti” ügyet helyeztet görbétükörbe, azaz a metró

átállítását a jegylukasztásra, hiszen tudjuk, hogy nálunk minden átállási kísérletet mindig jegyrendszer követ.

Közben *Nagy Bandó András* ügyesen fölrajzolta a röhögő ország negyvenéves születésnapját, akár csak Wlach a táblára Kórkörcsin tanár urat, aki, emléksünk, alsónadrágban van, de cilinderrel a fején, és II. Józsefnek jelentést tesz az Osztály magaviseletéről. Nagy Bandó Andrásról tudjuk, hogy karrierjében többek között volt egy heveny növényevő korszaka is, ehhez képest kimondottan zseniálisnak hatott, hogy nem az Osztály, akarom mondani az Ország hanem inkább a vele (el)bánók magaviseletéről mondott meglepően eredeti, valóban szellemes és mély ítéletet, messze eddigi legjobb számának minősíthető produkciójában, ami egyúttal az áprilisi rádiókabaré csúcspontjának is számított. Nekem a negyvenéves illető gyermekkorának földidézésében különösen az etetőszék tetszett, ami „*még ma is megvan*”. Abból nézem a tévét.”

A fentiekben kívül persze akadt jónéhány fáradekony művecske, ám ezenközben mindvégig elképzeltem az alkotók vízióját, megint csak Karinthyval példálózván, hogy „és most rettenetes óra következik”. Az egész osztály (ország) egyet-len, hullámozó rekeszizom, amit képtelen erőfeszítéssel szorít le a halálos röhögés”. Satöbbi. Valami ugyanazt súgja, ennyire azért nem jó a helyzet, ám úgy háromnegyed 9 tájban levittem az ötdikről a szemetet az utcai konténerbe, s az egész lépcsőházból már a megszokott, régi zajokkal találkoztam. A földszinten az anya menetrend szerint, szenttörtéti hang-erővel pörölt égetnivalóan

rossz kölkeivel, a harmadikos szokás szerint üvöltött, hogy aszongya li-li-li-link a lá-ány, a másodikon pedig ismét künn cigarettázott a folyosón a szomszéd, kiről rejtélyes módon évek óta nem tudom, a hitvesi önkény vagy önkéntes önfeláldozás számúte nikotinélvezetre az ajtón túl. Egyszóval: minden ment tovább a maga útján. Egy, álló hónapig nem röhögünk. Csak amin közben lehet. Karinthy nyugodtan pihenhet az eliziumi mezőkön: komorságtól nem kell tartani.

Színházművészeti együttműködés

A közelmúltban a Magyar Színházművészeti Szövetség újabb öt esztendőre szóló együttműködési megállapodást kötött Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Kuba, Lengyelország, az NDK és a Szovjetunió színházművészeti szövetségeivel. A szerződésekben többek között a művészeti ág új eredményeinek kölcsönös megismertetését szolgáló látogatások, tapasztalatcsere, közös szakmai tanácskozá-sok és más rendezvények szervezése szerepel.

A szocialista országok színházi szakembereivel kialakított eredményes kapcsolatok további elmélyítéséhez különösen kedvező lehetőséget nyújtanak a Magyarországra, illetve a külföldi partnerek színházi központjaiba szervezett tanulmány-utak, a korábbiál több küldöttség kölcsönös látogatá-sára kerül sor a következő években. A hazai színházi szakemberek főként a szocialista országok színházművészeti fesztiváljain vesz-nek részt, illetve nemzet-közi találkozókon képviselik a művészeti ág különféle területeit. Így például a kö-

zeljövőben a Moszkvában megrendezendő drámaszem-lén és elméleti szimpózi-umon képviselik a hazai színházművészetet, részt vesz-nek a szocialista országok színházművészeti szövetség-éi vezetőinek találkozóján, amelyet előreláthatólag 1987-ben Lengyelországban rendeznek meg.

A hazánkba érkező szak-emberek, művészek — az elmúlt évek gyakorlatához hasonlóan — továbbra is főként az Országos Színházi Találkozó idején tanulmányozzák a hazai színházak alkotó tevékenységét. Folytatódik az a hagyomány, hogy a nyári szabadtéri játékokra és a Budapesti Művészeti Hetekre is meghív-ják a külföldi partnerszer-vezetek képviselőit.

A mai magyar dráma megismertetésének érdeké-ben a Magyar Színház-művészeti Szövetség a látoga-tások alkalmával tájékoza-tatást ad a legfrissebb hazai színművekről, rendszeresen eljuttatja az információt partnereihez, s a külföldi bemutatásra kiválasztott művek színpadra állításához is szakmai segítséget nyújt.

Major Tamás

1910–1986

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy Major Tamás elv-társ, a munkásmozgalom régi harcosa, az MSZMP Központi Bizottságának volt tagja, kétszeres Kossuth-díjas színművész, hosszan tartó, súlyos betegség után elhunyt.

Major Tamás elvtárs temetése 1986. április 23-án, szer-dán 14 órakor lesz a Mező Imre úti temetőben.

Elhunyt elvtársunk barátai, harcostársai, volt munka-társai 13.30 órától róhatják le kegyeletüket a Mező Imre úti temető diszravatalozójában.

Az MSZMP Központi Bizottsága, a Művelődési Minisztérium, a Magyar Színházművészeti Szövetség, a Nemzeti Színház, a Katona József Színház

Major Tamás 1910. janu-ár 26-án született, Budape-s-ten.

1930-ban végezte el a Színművészeti Akadémiát, s már az azt követő évben tagja lett a Nemzeti Szín-háznak. Ettől kezdve művé-szi pályája elválaszthatatlanul egybeforrt nemcsak a nemzet színházának, hanem a magyar színházművészet egészének elmúlt fél évszázados történetével. Fiatalsá-ga viharos, embert próbáló korban telt: bekapcsolódott az ellenállási mozgalomba, s a kommunista színházi tö-rekvések egyik legaktívabb harcosa lett. 1943 óta tagja a pártnak.

Jellegzetes, erős kontúrral megformált, groteszk humo-r-al átszőtt epizódalkításai után legelső, s maig egyik legemlékezetesebb főszerepét 1943-ban a Tartuffe címsze-repében nyújtotta. Ugyan-akkor fiatalon feltűnt a ma-gyar költészet avatott, új-szerű tolmácsolójaként is: a klasszikus versek előadása mellett egyik első, igazi ismerője és népszerűsítője volt a modern, szocialista költészetnek, így József At-tila művészetének is.

A felszabadulás után, 1945-től 1962-ig a Nemzeti Színház igazgatója, 1962-től 1978-ig pedig főrendezője, s így formálójá, megteremtő-je a színház új játéktílu-sának és műsorpolitikájá-nak. Játéka az évek során egyre elmélyültebb lett. Szín-padi rendezéseiben is a kor-szerű törekvések híve volt: nemcsak Molière, Csehov, Gorkij és Shakespeare drá-máit tudta mindig újszerű megközelítésmóddal feldol-gozni, de ő volt Brecht egyik leglelkesebb hazai interp-retálója is. Országosan föltű-nést keltő rendezéseinek so-rában tartjuk számon Ma-dách drámai költeményének,

Major Tamás a felszaba-dulás után is élénk közéleti tevékenységet folytatott 1957—1966 között az MSZMP KB tagja, 1949—1953 és 1958—1971 között országgyűlési képviselő volt. Tudását, művészetét pedagógusként is át tudta adni: 1947-től a Színház- és Filmművészeti Főiskola tanáraként fiatal színésznemzedékek sorát ok-tatta a mesterség titkaira.

Meghalt Farkas Gábor akadémikus

A Magyar Tudományos Akadémia és a Szegedi Biológiai Központ mély megrendüléssel tudatja, hogy Farkas Gábor, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, az MTA Szegedi Biológiai Központ Növényélettani Intézet-nek nyugalmazott igazgatója, kutató professzor, április 14-én, életének 61. évében, hosszas betegség után elhunyt. Halálával a magyar tudomány a növényi biokémia jeles kuta-tóját és kiváló oktatóját veszítette el.

Farkas Gábor a Budapesti Tudományegyetemen végzett 1949-ben. Kutató és oktató munkájának fontosabb é-lomásai a Budapesti Tuda-mányegyetem Növényéletta-ni Tanszéke, a Martonvásári Mezőgazdasági Kutatóintézet, a Növényvédelmi Kutatóin-tézet, Budapest és az MTA Szegedi Biológiai Központ Növényélettani Intézete voltak. Ez utóbbinak 1971-től 1984-ig, nyugdíjba vonulá-sáig igazgatója volt.

Nevéhez fűződik az inté-zet megszervezése és az ab-ban művelt kutatási témák elindítása. Nagy szerepe volt a Szegedi Biológiai Köz-pontban kialakult tudomá-nyos légkör megteremtésé-ben. Vezetése alatt az inté-zet, a magyar tudományos kutatás és nem utolsósor-ban Szeged város hírnevét öregbítve, nemzetközi hírne-vűvé vált.

Tudományos munkássága a növényi kórélettan terüle-tén végzett és nagy feltűnést keltő alapvető megfigyelé-seivel kezdődött,

Széles körű és mély szak-tudása, valamint karizmati-kus személyisége révén a magyar növénybiokémia is-kolateremtő egyéniségévé vált. Iskolájával egyre mé-lyebbre hatolt a növényi gomba- és vírusfertőzések-kei járó, valamint stressz-hatásként jelentkező, enzi-mológiai és nukleinsav-anyagcserezsintén megköze-líthető biokémiai változások vizsgálatába. Növénybioké-mia című könyve mind a kutatók, mind az egyetemi oktatók és hallgatók nél-külözhetetlen támasza.

Kiemelkedő tudományos eredményeit magas szintű nemzetközi folyóiratokban megjelenő, több mint száz dolgozatában, valamint szá-mos külföldi kongresszuson ismertette és több külföldi társaság tagja volt.

Szegedre költözését köve-tően bekapcsolódott a Dél-Alföld tudományos közéleté-be, amelynek betegsége ellenére haláláig aktív tag-ja volt.